

Vil du skrive masteroppgave tilknyttet LittleTools-prosjektet?

LittleTools er et forskningsprosjekt på TIK som analyserer overgangen fra det fossile samfunnet til den nye bioøkonomien i Norge og EU. Prosjektet er finansiert av et Starting Grant fra det Europeiske Forskningsrådet (ERC). Vi undersøker særlig de blå visjonene – for havet, oppdrettsnæringen og fiskeriene – med torsk som et hovedcase. Sentrale spørsmål er: Hvordan skapes denne nye økonomien? Hvordan koples biologi, økonomi og politikk på nye måter? Hvordan vurderes, verdsettes og prissettes natur og miljø i praksis?

Her skisserer vi ideer til masteroppgaver tilknyttet prosjektets tre hovedtemaer (vitenskap, marked, politikk) i tillegg til tre mer generelle ideer. Disse er ment som inspirasjon – vi hjelper deg også gjerne med å utvikle en egen prosjektidé! Ideene kan knyttes an til ulike teoritradisjoner – dette vil du få hjelp til å utvikle underveis i spesialiseringen TIK4011 og etter hvert sammen med veileder. Kontaktpersoner: Kristin Asdal og Hilde Reinertsen.

Generelle prosjektideer

1) Oppdrettsanlegg for fisk har skapt opphetede kontroverser en rekke steder langs norskekysten – men ikke alltid og ikke overalt. Hva er det som betinger om en kontrovers blusser opp eller ikke? Hva står på spill i de ulike kontroversene? Hvilken rolle spiller teknologi, vitenskap, kunnskap, ekspertise, offentlig debatt og politiske prosesser? Mulig her å studere en enkeltkontrovers i dybden, sammenligne flere, og analysere den offentlige debatten om næringen. Mulig å gjøre feltarbeid, analysere medieoppslag, gjøre intervjuer, dokumentanalyse.

2) Fiskeriminister Per Sandberg (Frp) har flere ganger refset forskere som uttalte seg kritisk om oppdrettsnæringen og regjeringens vekstmål. Samtidig oppmuntret han til forskning som kunne bidra til å nå regjeringens mål. Fiskeri- og havforskningen i Norge er omfattende, har sterke fagmiljøer og alltid hatt en tydelig næringsrelevans. Er Sandbergs posisjon en endring i retorikk mer enn politikk, eller er hans ledelse faktisk annerledes enn tidligere ministre? Fremmer Sandberg og Solberg-regjeringen en ny politisk holdning til forskning? Er kunnskapens rolle i endring i norsk politikk? Her er det relevant å kombinere dokumentanalyse og retoriske analyser med intervjuer i departement, direktorat og forskningsmiljøene.

3) Norge har i mange tiår gitt bistand i form av eksperthjelp til andre land innenfor fiskeri, oppdrett, havforskning og ressursforvaltning. UD og Norad styrker nå dette arbeid gjennom satsingen ”Fisk for utvikling”, som utvides til også å inkludere teknologisamarbeid, innovasjon og markedsarbeid. Hva skjer med den norske erfaringen når den oversettes til en

ny kontekst? Hvordan fungerer samspillet mellom bistand, forskning, innovasjon, norsk diplomati og norske næringsinteresser? Mulig her å følge den nye norske satsningen i Sør-Afrika gjennom dokumentanalyse av prosjektsøknader og prosjektrapportering, feltarbeid i Sør-Afrika, intervjuer med forskere og ansatte i UD, Norad, ambassaden, Forskningsrådet, Innovasjon Norge. Det er også mulig å velge andre land der Norge har tilsvarende satsinger.

Arbeidspakke 1: Vitenskap og teknologi

4) Forskning og teknologiutvikling er sentrale virkemidler for å oppnå Norges ambisiøse mål om vekst i havbruksnæringen. Hvordan forsøker staten å styre dette gjennom satsinger i Norges Forskningsråd og Innovasjon Norge? Hvordan er samspillet mellom offentlig, sektorbasert og privat forskningsfinansiering? Hva slags forskning blir finansiert og ikke, og hvordan bidrar satsingene til å endre fagfeltet og næringen? Hvordan evalueres forskningen? Empirien egner seg for dokumentanalyse i kombinasjon med intervjuer, evt. kan man følge ett konkret prosjekt i dybden, evt. gjennom feltarbeid. Det er også mulig å bruke NFRs prosjektdatabase til kvantitativt baserte analyser og nettverksanalyser.

5) Å utvikle nye arter for oppdrett, både fisk (torsk og steinbit), skalldyr, kråkeboller og tang/tare, er en viktig del av norsk marin forskning. I tillegg kommer arter som skal bidra til i motvirke lakselus i oppdrettsanleggene (rognkjeks). Forskningsinstitusjonen Nofima har en egen avlsstasjon. Hvordan foregår dette avlsarbeidet? Hvilken betydning har politiske insentiver, næringens behov, og markedets preferanser for den konkrete utviklingen av nye arter? Hvilke vurderinger gjøres underveis i prosessen, og hvordan påvirker dette artens biologi, atferd og egenskaper? Dette temaet egner seg godt til feltarbeid på avlsstasjonen og intervjuer med involverte aktører.

6) Torsken er en spesielt interessant art, fordi den har vist seg å være vanskelig å domestisere (både biologi og atferd er svært annerledes enn laksen). Flere forsøk har strandet tidligere, men i vinter meldte forskere ved Nofimas avlsstasjon og Statt Torsk at de har lovende resultater. De håper å sette ut egen avlet torskkeyngel i sjøen i mai/juni 2017. Hva skjer da? Vil dette bli vellykket – eller alternativt, hvorfor feiler det? Hvordan har forskerne jobbet for å avle fram en potensielt oppdrettsvillig torsk? Hvordan er relasjonene mellom forskning, politikk og næring? Denne saken egner seg svært godt for feltarbeid og intervjuer.

7) Innovasjon i havbruksnæringen er blitt et sentralt ledd for å nå politiske vekstmål og også for å løse næringens miljøproblemer. Eksempler på dette er merder til havs, lukkede merder, og automatiserte systemer for mating og lys. Teknologioverføring fra offshore olje/gass omtales som et stort potensial for havbruksnæringen. Hvordan skjer dette innovasjonsarbeidet i praksis? Hvilke rolle spiller politiske insentiver, miljømessige reguleringer, lokal motstand, og økonomisk investeringsevne? Her blir kombinasjonen av dokumentanalyse og intervjuer særlig relevant.

8) Innovasjon i fiskerinæringen omfatter særlig løsninger for levendelagring av fisk, som innebærer å holde fisken i live lenger for dermed å kunne selge den fersk (i stedet for sløyet og frosset). Mange forsøk er i gang langs kysten. Hvordan skjer denne teknologiutviklingen i praksis? Hvordan bidrar nye tekniske løsninger på båtene og ved land til å endre arbeidsrutiner og næringsstruktur? Hvordan påvirker dette selve fisken? Klimatilpasning fører til endringer i energibruk, med innføring av biodiesel og elektrifisering av båtene. Hvordan foregår dette og med hvilke effekter? Dette temaet egner seg godt for feltarbeid på fiskebåt og forskningsstasjoner, samt intervjuer med fiskere, forskere, ingeniører og salgssledd.

Arbeidspakke 2: Næring og markeder

9) Norsk fiskeri er regulert gjennom kvoter som betinger hvor mye hver båt kan ta opp av fisk i løpet av et år. Kvotene er knyttet til båten, men kan kjøpes og selges, og har derfor sentral betydning for hvilke aktører som deltar i norsk fiske. Det pågår nå en større politisk debatt om hvordan kvotesystemet best bør utformes. Hva slags objekter er kvotene? Hvordan vil endringer i kvotesystemet påvirke strukturen i en av Norges eldste næringer? Dette temaet egner seg godt til detaljert dokumentanalyse av politiske dokumenter, lovverk, reguleringer og utregningsmodeller.

10) Eksport av norsk sjømat er omfattende og økende. Norge Sjømatråd har som mandat å fremme norsk sjømat i utlandet, utvikle nye markeder og bidra til økt eksport, blant annet gjennom slagordet "Made in Norway" og autorisasjonsordningen "Skrei". Hvordan foregår dette markedsarbeidet i praksis? Hvordan knytter Sjømatrådet sammen næringsinteresser, norske økonomiske interesser og politisk diplomati? Hvordan oppleves Sjømatrådet og norsk fisk av næringsaktører og forbrukere i utlandet? Hvordan påvirker geopolitiske endringer norske eksportmuligheter – for eksempel til Russland, Kina og Storbritannia? Her vil det være relevant med feltarbeid og intervjuer i Sjømatrådet, på norske ambassader og med sentrale aktører i de store eksportlandene (for eksempel Portugal, Storbritannia, Brasil).

11) Norges Sjømatråd driver en stor database som gjør detaljert markedsinformasjon tilgjengelig for norske eksportører. Dette inneholder prisutvikling og markedsundersøkelser fra en rekke land. Hvordan samler og forvalter Sjømatrådet denne databasen? Hva slags informasjon skaper den, og hvordan bruker aktørene den? Hvordan bidrar den til å etablere og utvide markeder for norsk fisk? Her er det gode muligheter for å kombinere kvantitative, kvalitative og digitale metoder for best å utforske potensialet i databasen.

12) Forbrukeren er en helt sentral aktør i fiskeri og havbruk: Hvem er det som kjøper fisken, hva baserer forbrukeren sine valg på, hva verdsetter de, og hvordan er dette i endring? Hav skiller forbrukeren i Norge og andre land? Norge og Japan er begge store fiskerinasjoner, men det er svært ulikt hvilke arter vi faktisk bruker – hvorfor? Hvilken rolle spiller

Sjømatrådet i å påvirke forbrukerens preferanser og skape nye grupper av forbrukere? Hvordan bidrar nye metoder innenfor markedsundersøkelser til å endre forståelsen av forbrukeren og næringens markedsføring? Et morsomt feltarbeid hadde vært å kombinere en fiskedisk, et markedsanalysebyrå og Sjømatrådet – hvordan ser man for seg forbrukeren, og hvordan foregår forbrukernes vurderinger i praksis, og hvordan tilpasses salget til dette?

13) Norsk fiskeri og havbruk består av en rekke store og små aktører. Det kan se ut til at politiske og teknologiske endringer i kombinasjon vil styrke de store på bekostning av de små. Dette møter sterk motstand blant mange. Hvordan jobber aktørene på ulike måter for å sikre egen kontinuitet og vekst? Hvordan bidrar politikk, forvaltning, innovasjon og markedsutvikling sammen til å endre grunnforholdene i norsk fiskeri? Her er det muligheter for å kombinere en rekke ulike metoder, fra intervju og feltarbeid til dokumentanalyse.

Arbeidspakke 3: Politikk og forvaltning

14) ”Havrommet” har det siste året etablert seg som et sentralt begrep i diskusjoner om politikk og visjoner knyttet til havets muligheter og Norges fremtid etter oljen. Både regjeringen og Arbeiderpartiet utformer nå strategier for havrommet. Begrepet har allerede vært brukt i ca. 15 innenfor forskning- og teknologimiljøer, spesielt ved NTNU. Hvordan bidrar dette begrepet til å forme havpolitikken på potensielt nye måter? Hvordan koples politikk, teknologi, forskning og næring på nye måter? Hva sikres plass i havrommet, og hva må vike? Dokumentanalyse og intervjuer vil her være interessant. Spesielt relevant vil det være å følge utformingen, lanseringen og oppfølgingen av regjeringens (og Aps) havstrategi, som er varslet til våren.

15) Forvaltning av naturressurser fra havet har vært sentralt i norsk økonomi og samfunn i mange hundre år. Ved siden av torsk og annen hvitfisk har hval og sild vært sentralt. Hvalen ble nærmest utryddet på 1900-tallet, mens silden ble gjenstand for overfiske. For sild har det vært store kontroverser rundt beregning av bestanden. Hvordan har forvaltningen av disse artene endret seg over tid? Hvordan henger forvaltningen sammen med forskning, monitorering av bestandene, og teknologiske endringer i næringen? Her vil historisk analyse, dokumentanalyse og analyse av statistikk være sentrale metoder.

16) Å balansere hensyn til økonomi og miljø er avgjørende for god forvaltning av havets naturressurser. Men hva er naturens verdi? Hvordan beregne verdien av fungerende økosystemer og friske hav? Hvordan beregne erstatningssummer ved skade på natur og miljø? Hvilken rolle kan og bør skatter og avgifter spille? En rekke store rapporter har tatt for seg dette de siste årene: en NOU (norsk offentlig utredning) om økosystem-tjenester fra 2013, Grønn skattekommisjon fra 2016 og OECDs rapport ”The Ocean Economy in 2030”. Her vil dokumentanalyse være en særlig sentral metode, gjerne i kombinasjon med intervjuer og digitale metoder.